

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975)

Ефективна ЕКОНОМІКА

Дніпровський державний
аграрно-економічний
університет

ДКС Центр
Видавництво ТОВ «ДКС-центр»

Ефективна економіка № 4, 2014

УДК 339.138

І. М. Севрук,

аспірант, Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНИХ МЕРЕЖ

I. M. Sevruk,

postgraduate student, Kyiv National University of Trade and Economics, Kyiv city

INTERNATIONAL EXPERIENCE IN INSTITUTIONAL AND LEGAL REGULATION OF TRADE CHAINS

Проаналізовано та систематизовано міжнародний досвід інституційно-правового регулювання діяльності торговельних мереж. Окреслено напрямки антимонопольного регулювання та захисту конкуренції в країнах світу. Визначено ряд проблем, які виникають внаслідок зростаючого впливу великих міжнародних торговельних мереж на економіку країни-реципієнта. Досліджено особливості протидії негативним аспектам експансії торговельних ТНК з боку держави та місцевих операторів ринку.

International experience in institutional and legal regulation of trade chains is analyzed and systematized. The directions of antitrust regulation and competition protection in the world are defined. A number of issues arising from the growing impact of large international retailers on the economy of the host country are identified. The features of countering the negative aspects of trade expansion of multinational companies from the state and local operators are studied.

Ключові слова: *інституційно-правове регулювання, роздрібна торгівля, концентрація, торговельні мережі, антимонопольне регулювання, ТНК.*

Key words: *institutional and legal regulation, retail trade, concentration, retailers, antitrust regulation, TNC.*

Постановка проблеми. Поширення глобалізаційних процесів у світі сприяло стрімкому розвитку мережевих форм торгівлі, вплив яких на економіку країни зростає. Особливо це простежується на прикладі діяльності великих міжнародних торговельних мереж, наслідки експансії яких в інші країни носять як позитивний, так і негативний характер. Поряд із інтенсифікацією розвитку сфери торгівлі, торговельні транснаціональні корпорації негативно впливають на розвиток національного бізнесу, який не витримує конкуренції з міжнародними гігантами сфери обігу. Як наслідок, широкого поширення набувають процеси концентрації ринку, що разом із посиленням ринкової влади викликає необхідність у регулюванні діяльності торговельних мереж на рівні держави та забезпеченні рівних умов для розвитку великого та малого бізнесу. Зазначене викликає необхідність у дослідженні практики регулювання роздрібної торгівлі і процесів концентрації у країнах світу з метою уникнення негативних наслідків інтернаціоналізації великих транснаціональних корпорацій у галузі торгівлі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним аспектам регулювання діяльності підприємств сфери торгівлі, зокрема деяким аспектам міжнародного досвіду регуляторної політики, приділяється значна увага в працях таких вітчизняних науковців як І.О. Бланк, І.В. Височин, Н.О. Власова, Н.М. Заярна, Н.С. Краснокутська, В.Д. Лагутін, А.А. Мазаракі, Н.Г. Міценко та ін. Вивченню світового досвіду регулювання діяльності торговельних мереж присвячені роботи таких вчених як Р.Ж. Бекова, З.В. Котельникова, В.В. Радаєв, А.М. Резяпова, С.Н. Хоботова та ін. Проблеми дослідження конкурентного середовища розглядаються в працях І. Ансоффа, Д. Дея, Ф. Котлера, М. Портера, З. Борисенка, Т. Белової, Є. Голубкова, Є. Крикавського, Р. Фатхутдінова та ін. У той же час, на даний момент відсутнє комплексне дослідження міжнародної практики інституційно-правового забезпечення діяльності торговельних мереж, яке включало б основні інструменти регуляторної політики на основі аналізу загальної законодавчої бази, антимонопольного регулювання, досвіду протидії негативним аспектам експансії міжнародних торговельних мереж на ринки інших країн тощо.

Постановка задачі. Виходячи з цього, метою даної статті є аналіз зарубіжного досвіду інституційно-правового забезпечення діяльності мережевих торговельних структур та обґрунтування напрямків державної регуляторної політики у протидії домінуванню торговельних транснаціональних корпорацій (ТНК) та підтримці національних підприємств країни-реципієнта.

Виклад основного матеріалу. Зарубіжний досвід свідчить про відсутність універсальних моделей регулювання діяльності мережевих структур сфери оптової та роздрібної торгівлі, оскільки це залежить від потреб певної країни. Так, наприклад, Франція, США і Польща приділяли увагу активному розвитку великоформатної торгівлі, в той час як Японія, навпаки, прагне обмежити можливості для розвитку великих форматів, підтримуючи розвиток дрібних магазинів [1].

Не зважаючи на те, що правила регулювання мережевих форм торгівлі варіюються в залежності від певної країни, вони утворюють розгалужену систему, представлену зазвичай такими елементами:

- загальні закони, тобто правила, що мають широке застосування (трудове, податкове, антимонопольне законодавство);
- спеціальні закони, тобто правила, що регламентують діяльність в межах окремої галузі або її сегмента (закони про регулювання торговельної діяльності, правила обмеження графіка роботи торгових об'єктів або контроль над їхнім територіальним розміщенням та ін.) [2, с. 73-74].

Зарубіжна практика свідчить про вагомий роль антимонопольного регулювання та політики підтримки конкуренції у сфері торгівлі як складових системи державного регулювання в умовах високорозвиненої сервісної економіки. І якщо розвинуті країни мають налагоджений механізм регулювання конкурентних відносин, то більшість країн, що розвиваються та держав із зростаючими ринками (у тому числі із транзитивною економікою) знаходяться в процесі формування та впровадження законодавства щодо захисту конкуренції [3]. Зазначимо, що у цьому відношенні не залишається осторонь міжнародна спільнота, а низка міжнародних організацій таких як ОЕСР (Organization for Economic Cooperation and Development, OECD), Світовий банк (World Bank),

Міжнародний валютний фонд (International Monetary Fund), Конференція ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД) (United Nations Conference on Trade and Development, UNCTAD) тощо, та інші неформальні організації (Міжнародна мережа з питань конкуренції та ін.), сприяють ефективному впровадженню антимонопольного законодавства в країнах, що розвиваються, завдяки прогресивному досвіду західних країн та міжнародному співробітництву.

З точки зору міжнародного досвіду поступова концентрація капіталу та посилення ролі роздрібних мереж, зокрема нарощення провідними компаніями своєї частки ринку, викликало необхідність у регулюванні процесів консолідації в ряді країн. Зазначимо, що ще в 1930-х рр. в США таке регулювання не увінчалось успіхом, а навпаки, спроби посилити антимонопольне регулювання закінчились відміною антимережових законів і стрімких зростанням кількості торговельних мереж, яким вдалось адаптувались до інституційних змін [4, с. 301]. Вже у другій половині XX століття антимонопольна політика США вирізнялась на тлі жорсткої системи державного регулювання роздрібною торгівлі в Європі, особливо таких країнах як Австрія, Бельгія, Фінляндія, Франція, Греція, Люксембург, Польща та Португалія [5]. Щоправда, така політика мала негативні наслідки, оскільки жорстке державне регулювання стримує зростання продуктивності в роздрібній торгівлі [4, с. 296]. Для прикладу можна привести спроби антимонопольного регулювання у Франції, що закінчились фіаско, зокрема акт Галлана, який ввів значні обмеження у рівень роздрібних цін, але замість очікуваного позитивного ефекту привів до стрімкого зростання цін та прибутковості як постачальників, так і роздрібних мереж [6, с. 39]. Жоден із прийнятих у Франції документів не сприяв активізації конкуренції, оскільки виробники пропонували роздрібним мережам товари за однаковою закупівельною ціною, які реалізувались на рівні мінімальної націнки, і таким чином роздрібні мережі більше не могли конкурувати між собою в межах цінової політики реалізації національних брендів. Саме тому мережі перейшли на інші форми конкуренції – шляхом впровадження практики маркетингових платежів і бонусів проводився жорсткий відбір постачальників [2, с. 88]. Крім того, мережі почали активно впроваджувати в асортимент товари під власними торговими марками, що викликало підвищення закупівельних цін постачальниками, а пізніше й занепокоєність товаровиробників втратою їхніми брендами частки ринку на користь власних торгових марок роздрібних мереж. Масове невдоволення актом Галлана сприяло прийняттю акту Дютрейля у 2005 р., який ознаменувався поверненням до практики цінової конкуренції [2, с. 89]. Таким чином, можемо зробити висновок, що регулювання цін та націнок в сфері роздрібною торгівлі в системі сучасних економічних відносин не приносить бажаного ефекту, оскільки ринкові відносини передбачають насамперед свободу вибору.

У той же час спроби регулювання сфери мережевої торгівлі з використанням різних інструментів здійснюються й досі. Так, Генеральний директорат з економічних та фінансових питань Європейської комісії (Economic and Financial Affairs Directorate-General, European Commission) виділяє як мінімум три загальних напрями державного регулювання сфери роздрібною торгівлі, які одночасно є потенційно небезпечними для нормального функціонування каналу розподілу продовольчих товарів [5, с. 28]:

- формальні правила, що створюють бар'єри на вході (державне регулювання розміру та формату магазину, отримання дозволів на відкриття певних форматів та їх розміщення [1]), які дістали широкого поширення в країнах Європи, а наслідки введення відповідного законодавства варіюються від країни до країни. Так, наприклад, впровадження більш жорсткого законодавства в 1990-х рр. у Великобританії призвело до модернізації і розширення (диверсифікації товарного асортименту) існуючих магазинів. У Франції це ініціювало хвилю угод по злиттю і поглинанню. У Нідерландах дане нововведення стимулювало торгові мережі до інтернаціоналізації - виходу за межі внутрішнього ринку. Але в якості основної загальної тенденції можна виділити уповільнення органічного зростання великих торгових форматів, включаючи гіпермаркети, великі універсами тощо [2, с. 79];

- формальні правила, що обмежують цінову конкуренцію (регулювання верхньої та нижньої межі торгової націнки). Широко розповсюдженим з точки зору огляду українських та російських джерел регуляторного характеру [7; 4] є погляд, що роздрібні мережі в силу свого домінуючого положення завищують ціни і, як наслідок, отримують величезні прибутки, що вимагає регулювання

верхньої межі націнки, однак, у європейських країнах спостерігається зовсім протилежна тенденція – регулювання здійснюється з метою недопущення фактів прояву демпінгу, який виникає внаслідок жорсткої цінової конкуренції між торговельними мережами [8];

- формальні правила, що обмежують час роботи торгових об'єктів (регулювання графіка роботи торгових об'єктів – обмеження операційної діяльності). Такі обмеження широко застосовуються в багатьох країнах Європи, наприклад, у Франції та Німеччині заборонено працювати у нічний час та в неділю. Подібні обмеження можуть негативно вплинути на конкуренцію серед роздрібних мереж, збільшувати операційні та логістичні витрати, а також збитки від втрат в магазинах. Однак існує також думка, що зниження ефективності роботи мереж можна виправдати тим соціальним ефектом, який виникає внаслідок застосування такого законодавства, діючи на користь малого бізнесу [5, с. 30].

При аналізі досвіду регулювання діяльності торговельних роздрібних мереж не можемо залишити осторонь питання високого рівня концентрації у галузі у багатьох країнах Європи. Найвищі показники концентрації мають країни Північної та Західної Європи – на три найбільші торговельні мережі продуктового сектору в Іспанії припадає біля 50%, у Франції – більше 60%, а в Швейцарії – майже 80% [7, с. 297]. Країни Центрально-Східної Європи мають також високий рівень концентрації найбільших роздрібних мереж (частка Топ-10 у Польщі перевищує 25%, в Угорщині – 70%, у Чехії та Словаччині – 75% [7, с. 297]), причому великі міжнародні торговельні мережі практично витіснили національних операторів ринку [9, с. 180]. Оскільки, поряд із позитивними сторонами міжнародної експансії торговельних ТНК для розвитку локального ринку, виникає також загроза конкурентного тиску на національних операторів, а також витіснення останніх з ринку країни-реципієнта або ж створення інших несприятливих умов для їхнього подальшого розвитку. Існують випадки скуповування міжнародними мережевими структурами місцевих підприємств не для реорганізації, а для згортання їхньої діяльності, особливо в слабо- і середньорозвинутих країнах. Існує безліч прикладів того, як цілі галузі економік країн Східної Європи не витримували конкурентної боротьби з боку зарубіжних ТНК [10]. Україна ж наразі володіє одним з найменш концентрованих ринків роздрібної торгівлі в Центральній та Східній Європі і незначною концентрацією міжнародного капіталу в галузі. У 2010 р. частка Топ-10 найбільших операторів продовольчого сектору роздрібного ринку склала всього 30% від загального обороту роздрібної торгівлі [11]. Однак збільшення кількості угод з придбання невеликих роздрібних мереж поступово призводить до зростання ринкової концентрації.

Високий рівень концентрації в деяких країнах Європи пояснюється тим фактом, що типова структура ринку роздрібної торгівлі являє собою олігополію зі значною кількістю великих торговельних мереж (зазвичай 5-12 компаній), що конкурують між собою, при цьому бар'єри для експансії на даному ринку досить низькі. Існуючі на ринку умови залишають незначні можливості компанії, що оперує на ринку, здійснювати незалежну від своїх конкурентів і споживачів політику, тобто займати домінуюче положення. У зв'язку з цим загальні підходи з визначення компанії як домінуючої, виходячи з її частки на відповідному товарному ринку, часто не дозволяють конкурентним відомствам розслідувати справи про зловживання торговельними мережами домінуючим становищем, використовуючи для цього конкурентне законодавство [12].

Основні проблеми, які можуть виникнути у зв'язку із зростанням впливу великих торгових мереж, були названі в Декларації Європарламенту про розслідування зловживань становищем великими торговельними мережами, що працюють в ЄС [13, с. 5]. У документі зазначалось, що домінуючі на ринках великі мережі можуть обмежувати доступ постачальників до ринків збуту, нав'язувати їм додаткові маркетингові послуги і занижені ціни на товари, які постачальники часто можуть забезпечити не тільки за рахунок зменшення витрат, а шляхом зниження якості тощо. Все це може призвести до обмеження конкуренції і порушенню прав споживачів. Тому в деяких країнах ЄС (Португалії, Угорщині, Великобританії) для мінімізації негативних наслідків були заборонені дискримінаційні умови угод з постачальниками, встановлено підвищений контроль над економічною концентрацією торгових мереж та інфраструктурні обмеження. Наприклад, в 2009 р. у Великобританії мережам заборонили придбавати нові торгові площі в місцях, де вони вже мають достатній рівень присутності [13, с. 5].

Аналізуючи міжнародний досвід протистояння місцевих роздрібних мереж експансії з боку торговельних ТНК, слід згадати ситуацію в Чилі кінця 1990-х - початку 2000-х рр., яка ознаменувалася невдачею спроби міжнародних мереж «Ahold», «Carrefour» і «Home Depot» утвердитися на ринку цієї країни і скласти потужну конкуренцію найбільшим місцевим мережам («D&S» і «Cencosud», які спеціалізуються на продажу бакалійних товарів, і «Sodimac», що спеціалізується на торгівлі товарами для дому). Згідно [10], причиною фіаско роздрібних ТНК на ринку Чилі стала комбінація наступних чинників: можливості місцевих операторів ринку розробити ефективні стратегії протистояння конкурентним перевагам торговельних ТНК; нездатності ТНК досягти масштабу діяльності на місцевому ринку, достатнього для отримання стійкої переваги в місцевій мережі постачання; і нездатності ТНК адаптуватись до інституційних та соціальних особливостей приймаючої країни. Аналогічні фактори присутні також і в ситуації відходу великих корпоративних мереж «Carrefour» і «Wal-Mart» з ринку Південної Кореї. Єдина ТНК, якій вдалось закріпитися на ринку Південної Кореї, - це британська «Tesco», що зуміла вбудувати свій стиль діяльності в «територіальну систему» країни і створити стратегічно важливий союз з місцевим конгломератом «Samsung» [14, с. 1589].

Іншим фактором, який відіграє суттєву роль у протистоянні місцевих мереж експансії роздрібних ТНК, є доступ до недорогих джерел капіталу. Зазначимо, що торговельні ТНК мають широкий доступ до інвестиційних фондів, що складається з їх власної ліквідності, і до міжнародного кредиту, який набагато дешевше кредитів, доступних місцевим підприємствам. Як наслідок, уряд приймаючих країн прагне фінансово підтримувати місцеві роздрібні мережі. В іншому випадку, місцевим мережам доводиться погоджуватись на створення спільних підприємств з великими корпоративними мережами, щоб поліпшити свій доступ до капіталу [10]. Таким чином, місцеві мережі використовують інструмент лобіювання своїх інтересів в стінах національних урядів з метою забезпечення ефективності правового захисту своєї конкурентної позиції. На противагу цьому, в Бразилії провідна продовольча мережа «CBD» була змушена вдатися до створення спільного підприємства з французькою роздрібною мережею «Casino», і зміцнення даної співпраці з тим, щоб отримати кошти, необхідні для свого розширення [10].

З метою протистояння експансії з боку іноземних мережевих компаній, місцеві оператори ринку зазвичай вдаються до прямого копіювання зарубіжного досвіду в галузі розвитку організаційних, маркетингових, логістичних та інших технологій, і в ряді країн мають підтримку держави при отриманні пільгових кредитів та інших питань регуляторної політики.

Висновки. Дослідження міжнародного досвіду інституційно-правового регулювання діяльності торговельних мереж показало, що розвиток мережевої торгівлі, у тому числі через міжнародну експансію, викликає суспільні спроби його контролю, а за певних умов і стримування. Це зумовлено і тим, що разом із вочевидь позитивними економічними та соціальними наслідками, експансія торговельних ТНК супроводжується низкою соціально-економічних суспільних втрат, зокрема витісненням малого бізнесу, обмеженням інтересів національних торговельних мереж та виробників (постачальників), погіршенням становища незахищених верств населення та ін.

Міжнародний досвід регулювання діяльності роздрібних мереж дозволяє виокремити кілька сфер впливу. По-перше, задля реалізації перш за все соціальних завдань та захисту малого бізнесу як сфери зайнятості, регуляторні заходи спрямовуються на стримування органічного зростання роздрібних мереж та їх укрупнення шляхом територіального зонування та операційних обмежень. Попри досягнення дієвості у вирішенні поставлених соціальних завдань, одночасно виникають протилежні наслідки: від посилення процесів концентрації у галузі до інтенсифікації інтернаціоналізації мережевих структур. По-друге, держави, прагнучи до забезпечення рівних ринкових умов, найчастіше втручалися в процес ціноутворення, щоб запобігти грабіжницькій конкуренції в галузі, зокрема через встановлення нижньої межі цін. У даному випадку негативного міжнародного досвіду нагромаджено набагато більше, ніж позитивного. Встановлення нижнього цінового порогу призводить до того, що у мереж знижується можливість впливати на закупівельні ціни, а це сприяє переведенню суперництва між ними зі сфери цінової конкуренції в площину нецінових форм змагання. По-третє, держава намагається сприяти гармонізації відносин в ланцюзі постачання як напрямку оптимізації роздрібних цін. У той час як непрозорість і конфліктність цих

відносин призводить до зниження їх ефективності [2, с. 100]. Таким чином міжнародна практика засвідчує поліваріантність підходів регуляторної політики до регламентації діяльності потужних торговельних мереж. Перспективами подальших досліджень може стати один із аспектів окресленої регуляторної практики через ідентифікацію конфліктності відносин між постачальниками та торговельними мережами та виявлення механізмів їх подолання на прикладі ринку товарів повсякденного попиту в Україні, зокрема через трансформацію її інституційно-правового середовища.

Література.

1. Бекова Р.Ж. Глобализация розничной торговли как фактор конкурентоспособности предприятия: международный опыт / Р.Ж. Бекова // Вестник университета «Туран». – 2012. – №4(56).
2. Котельникова З.В. Международный опыт регулирования деятельности торговых сетей: обзор эмпирических исследований / Радаев В.В. и др. // Государственное регулирование деятельности торговых сетей: основы и противоречия. – М.: Издательский дом НИУ ВШЭ, 2011. – Вып. 8. – С.72-103.
3. Трансграничная интеграция. Доклад о переходном процессе за 2012 год. – Европейский банк реконструкции и развития (ЕБРР), 2012 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.ebrd.com/transitionreport/.
4. Радаев В.В. Кому принадлежит власть на потребительских рынках: отношения розничных сетей и поставщиков в современной России [Текст] / В.В. Радаев / Высшая школа экономики. – М. : Изд. дом Высшей школы экономики, 2011. – 383 с.
5. Bekuviciute L., Dierx A., Ilzkovitz F. The Functioning of the Food Supply Chain and Its Effect on Food Prices in the European Union. European Commission Occasional Papers. – 2009. – 47th ed. – 40 p.
6. Резяпова А.М. Международный опыт развития сетевых розничных организаций / А.М. Резяпова / Менеджмент в России и за рубежом. – 2012. – №2. – С.34-41.
7. Антимонопольный комитет розслідує діяльність великих торговельних мереж [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.amc.gov.ua/amc/control/uk/publish/article?art_id=219393&cat_id=42188 (http://www.amc.gov.ua/amc/control/uk/publish/article?art_id=219393&cat_id=42188).
8. Colla E., Lapoule P. Banning Below-Cost Resale in France: The Impact on Pricing Decisions // International Journal of Retail & Distribution Management. – 2008. – № 36 (10). – P. 746–758.
9. Севрук І. М. Маркетингові інновації в діяльності міжнародних роздрібних мереж / І. М. Севрук // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – 2013. – Т. 18. – Вип. 1. – С. 180-189.
10. Хоботова С.Н. (<http://www.m-economy.ru/author.php?authorId=1428>). Глобализация розничной торговли и ее воздействие на экономику принимающих стран / С.Н. Хоботова // Проблемы современной экономики. – 2008. – № 4(28). – С. 56-67.
11. TOP-500 Центральная и Восточная Европа, Рейтинг компании Deloitte, 2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.deloitte.com/multifiledownload?solutionName=deloitte.com&fileIds=d8a9caa157699310VgnVCM3000001c56f00aSTFL> (<http://www.deloitte.com/multifiledownload?solutionName=deloitte.com&fileIds=d8a9caa157699310VgnVCM3000001c56f00aSTFL>).
12. Доклад о состоянии конкуренции на рынке услуг продажи продовольственных товаров в розничных торговых сетях в государствах - участниках СНГ, Межгосударственный комитет по антимонопольной политике, 2012 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://economy.gov.by/ru/antitrust/actual-information/new_url_1744596534 (http://economy.gov.by/ru/antitrust/actual-information/new_url_1744596534).
13. Тябус А., Сологуб М. Цена ограничений / А. Тябус, М. Сологуб // Экономическая газета. – 2013. – №25. – С.5.
14. Coe N. The internationalization / globalization in retailing, towards an economic-geographical research agenda // Environment and Planning A. — 2007. — № 36. — P. 1571–1594.

References.

1. Bekova, R.Zh. (2012), "Globalization of retail trade as a factor of competitiveness of the enterprise: the international experience", *Vestnik universiteta "Turan"*, vol. 4 (56).
2. Kotelnikova, Z.V. (2011), *Mezhdunarodnyj opyt regulirovaniya deyatel'nosti torgovyh setej: obzor empiricheskikh issledovanij* [International experience of regulating the activities of retail chains: a review of empirical studies], vol. 8, Publishing House NIU VSHE, Moscow, Russia.
3. Cross-border integration. Report on the Transition in 2012, European Bank for Reconstruction and Development (EBRD), (2012) available at: www.ebrd.com/transitionreport/ (<http://www.ebrd.com/transitionreport/>). (Accessed 14 April 2014).
4. Radaev, V.V. (2011), *Komu prinadlezhit vlast' na potrebitel'skih rynkah: otnosheniya roznichnykh setej i postavshhikov v sovremennoj Rossii* [Who holds power in consumer markets: the relationship between retailers and suppliers in modern Russia], Higher School of Economics Publishing House, Moscow, Russia.
5. Bekuviciute, L. Dierx, A. and Ilzkovitz, F. (2009), "The Functioning of the Food Supply Chain and Its Effect on Food Prices in the European Union", *European Commission Occasional Papers*, 47th ed., 40 p.
6. Rezyapova, A.M. (2012), "International experience in the retail network of organizations", *Menedzhment v Rossii i za rubezhom*, vol. 2, pp. 34-41.
7. Antimonopoly committee investigates the activities of large retailers (2013), available at: http://www.amc.gov.ua/amc/control/uk/publish/article?art_id=219393&cat_id=42188 (http://www.amc.gov.ua/amc/control/uk/publish/article?art_id=219393&cat_id=42188). (Accessed 01 April 2014).
8. Colla, E. and Lapoule, P. (2008), "Banning Below-Cost Resale in France: The Impact on Pricing Decisions", *International Journal of Retail & Distribution Management*, vol. 36 (10), pp. 746-758.
9. Sevruk, I.M. (2013), "Marketing innovations in the activities of international retailers", *Visnyk Odes'koho natsional'noho universytetu. Ekonomika*, vol. 18, no. 1, pp. 180-189.
10. Khobotova, S.N. (2008), "Globalization of retail trade and its impact on host economies", *Problemy sovremennoj ekonomiki*, vol. 4 (28), pp. 56-67.
11. TOP-500 Central and Eastern Europe, the Deloitte company rating (2012), available at: <http://www.deloitte.com/multifiledownload?solutionName=deloitte.com&fileIds=d8a9caa157699310VgnVCM3000001c56f00aSTFL> (<http://www.deloitte.com/multifiledownload?solutionName=deloitte.com&fileIds=d8a9caa157699310VgnVCM3000001c56f00aSTFL>). (Accessed 12 April 2014).
12. Report on competition in the market sales of food stuffs in retail chains in the states - participants of the CIS Interstate Committee for Antimonopoly Policy, (2012) available at: http://economy.gov.by/ru/antitrust/actual-information/new_url_1744596534 (http://economy.gov.by/ru/antitrust/actual-information/new_url_1744596534). (Accessed 12 April 2014).
13. Tyabus, A. and Sologub, M. (2013), "Price restrictions", *Ekonomicheskaya gazeta*, vol. 25, P.5.
14. Coe, N. (2007), "The internationalization /globalization in retailing, towards an economic-geographical research agenda", *Environment and Planning A.*, vol. 36, pp. 1571-1594.

Стаття надійшла до редакції 18.04.2014 р.

(<http://www.poligrafua.net/>).

bigmir.net

1607

414

(<http://www.bigmir.net/>). Брошу.

ТОВ "ДКС Центр"